

КОЛОРИСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ В ТВОРІ ДЛЯ ЧОТИРЬОХ ГІТАР «GUTSUL PARTY» А. АНДРУШКА

Трянов Максим Анатолійович
викладач кафедри народних інструментів
Харківської державної академії культури
м. Харків, Україна

Вступ А. Андрушко – один з найяскравіших композиторів-гітаристів України початку ХХІ століття. Андрушко - представник галицької композиторської школи, учень відомого вітчизняного метра М. Скорика. Серед авторського доробку музика для чотирьох гітар займає окреме місце. Відомий гітарист та педагог В. Доценко стверджує, що саме у квартетному жанрі творчий потенціал А. Андрушко розкривається у всій своїй повноті. Твір «Gutsul party» був написаний у 2018 році як присвята Харківському Гітарному Квартету. Прем'єра твору відбулась у 2019 році у концерті до ювілею Харківського Гітарного Квартету на камерній сцені Харківського Академічного Театру Опери та Балету.

Мета роботи проаналізувати партитуру та виявити характерні колористичні засоби, притаманні як гітарній музиці загалом так і індивідуальному стилю автора.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження є партитура Gutsul party. Використані наступні методи: порівняльний; інтонаційний; структурний.

Результати та обговорення. Твір українського композитора та гітариста Андрія Андрушка «Gutsul party», або «Гуцульська вечірка» (переклад з англійської) – яскравий приклад застосування колористичних засобів музичної виразності задля створення етнічного традиційного колориту. Широке використання квартових та секундових надбудов у вступних акордах на тремоляндю змальовує яскравий пасторальний образ – гори та полонину. Колористичність гармонії – риса, притаманна стилю А. Андрушка. І. Годіна визначає колористичну гармонію як предтечу сонорного мислення. Властивість

такої гармонії – збереження чіткості відчуття ладотональних гармонічних відносин при деякій завуальованості окремих елементів звучання. Флажолетна мелодія у вступі, яка будується на обертоновому звукоряді ноти мі – образ трембіти, що звучить «ген десь там далеко». Доповнюється картина звуком дрімби – обертоного самозвучного інструменту, характерного для гуцульського побуту, партію якої виконує 4-й гітарист. Характерні ритмічні малюнки в акомпанементі (перемінний розмір) та секундові акордові співставлення – все колористично працює на створення яскравого образу свята у Карпатах. Пружна ритмічна пульсація та танцювальність підтримуються цілим набором яскравих перкусійних елементів, що імітують бубон – невід’ємний елемент ансамблю троїстих музик. Партія дрімби з’являється періодично та служить своєрідним колористичним лейтмотивом твору. «Чим більше віддалені тональності одна від одної і чим гостріше та рельєфніше тонально-колористичний контраст, тим більше підстав у слуху для «порівняльних суджень», тим інтенсивніше сприйняття тональної відмінності при рівнозначному матеріалі, як стимулу до руху і отже як оформлюючого фактору» (за Асаф’євим Б.) Саме відхилення у тональності третього (хроматичного) ступеня спорідненості приводять матеріал до кульмінації. Поряд з квазі-фольклорними елементами в «Гуцульській вечірці» можемо спостерігати також виразні елементи рок музики, що є характерними для композиторського стилю А. Андрушка. Рифова структура, почергове солювання на фоні остінатного акомпанементу та пентатонічний звуковисотний склад соло перетворюють пейзажну замальовку з західноукраїнським колоритом на справжній яскравий сучасний музичний твір.

Висновки. Проаналізувавши твір А. Андрушка для квартету гітар, були виявлені характерні тенденції у використанні колористичних засобів музичної виразності, які притаманні гітарній музиці ХХІ століття. Композитор намагається глибше пізнати природу звуку гітари, надаючи значення найменшій зміні тембру та гармонії, тонко відчуваючи характерність гітарного типу фактури. Детальне вивчення специфіки гітарного виконавства та

органологічних особливостей інструменту дає змогу створити унікальний за стилістикою та композиторською мовою твір. Такі процеси співпадають з загальними тенденціями у сучасній музиці, де домінує авторський стиль. Колористичне багатство, притаманне інструменту, використовується композитором для урізноманітнення монотембрального звучання гітарного ансамблю. Завдяки цьому створюється багаторівнева фактурна конструкція, і роль розширення простору в ній відводиться саме колористичним ефектам. За допомогою яскравої палітри колористичних засобів А. Андрушко в квартеті «Gutsul party» відтворює образ традиційного етнічного колориту. Автор вдало поєднує елементи фольклору з рифовою структурою рок-музики. Таким чином можна говорити про колористичні засоби музичної виразності як невід'ємну складову творчого стилю А. Андрушка.